

vanskeligt, at man som Betingelse for Indskrivning til Optagelse i Klosteret krævede, at det af de paagældendes Papirer skulde kunne dokumenteres, at de havde 16 Ahner. Dette lod sig gøre den Gang, senere viste det sig efterhaanden saare vanskeligt at fyldestgøre disse oprindelig fastsatte Betingelser. For Vemmetofte Klosters Vedkommende tror jeg, man har Lov til at sige, at det i lige saa fuldt Maal er oprettet for offentlige Midler, for Statens Midler, saaledes som de er benyttet af en senere Enevoldskonge. Christian den Sjette skænkede store Jordegods til Charlotte Amalie, og hele denne Velstand, som det her drejer sig om, gik senere med Kongens Billigelse i Arv, overdroges til Charlotte Amalies Børn. En Prinsesse Hedvig fik en Tid Raadighed over Midlerne, og Vemmetofte Kloster oprettedes for at skaffe Bolig og Understøttelse for 20 Jomfruer af de tre første Rangklasser; ogsaa her var der altsaa kun Tale om Personer, om ikke just af det reneste blaa Blod, saa dog i hvert Fald fra de allerøverste Lag i vort Samfund.

Nu er imidlertid Forholdet det, at hvad Enevoldskongerne disponerede over paa denne Maade, det var kun noget, som de gav andre Brugsret over i den Tid, de selv levede; de var ikke i Stand til at bortgive som Mennesker nu om Dage, idet de privatretlige Forhold den Gang var af en ganske anden Natur end nu. Saa vidt man som Lægmand — og som ogsaa adskillige Jurister — forstaar den gamle Kongelov, var Forholdet det, at Enevoldsmagtens Konger i Virkeligheden ikke som Privatmænd kunde eje eller raade over Jordegods eller sælge andre lignende verdslige Ting; hvad de raadede over, det var Statens, det var Folkets Eje, og naar de overdrog noget af det, som tilhørte Staten, den Stat, hvis Ledelse de selv stod i Spidsen for, var det kun at betragte som noget, hvorover de paagældende Modtagere erhvervede Brugsret, saa længe Kongen levede. Man ser en Bekræftelse herpaa, synes jeg, deri, at hver Gang en ny Konge tiltraadte, maatte han konfirmere, godkende de Overdragelser, der havde fundet Sted fra hans Forgængers Side. Man ser da ogsaa, at det for disse to Stiftelsers Vedkommende har været saa-

ledes, at man ingenlunde paa det Tidspunkt, da de oprettedes, og i Tiderne derefter, har betragtet dem som noget, der ejedes af private. Ved en nærmere Betragtning af Forholdet — saa vidt jeg har været i Stand til at naa dertil ved en Gennemgang af alle disse gamle Papirer — kommer man til den Opfattelse, at de ingenlunde er blevet betragtet som private Stiftelser. Man ser blandt andet, at for Vemmetoftes Vedkommende var Forholdet en Overgang det, at den nævnte Prinsesse Hedvig søgte at arrangere sig med Staten, d. v. s. med den daværende Enevoldskonge, saaledes at hun kunde blive i Stand til at føre Virksomheden videre. Hun paatænkte nemlig at sige sig den fra og bede sig fritaget for det hele, men ved Velillie fra den daværende Enevoldskonges Side blev der af Statens Penge, af Folkets Midler, ydet hende et kontant Tilskud, saaledes at hun blev i Stand til at fortsætte Virksomheden, der ellers vilde være ophørt allerede ret hurtigt. For Vallø Vedkommende kan jeg ikke lade være med at nævne et enkelt Eksempel til Bevis paa, at man ikke betragtede denne adelige Stiftelse som noget, der med Rette kan sammenlignes med, hvad man nu om Dage forstaar ved Jordegods, der er i privatretlig Besiddelse. Man lægger f. Eks. Mærke til, at omkring 1770, altsaa efter at Stiftelserne for længst var traadt i Virksomhed, var der for Alvor Tale om at overdrage hele Herligheden til en daværende Minister, som stod i Yndest hos den daværende Konge, og som havde vundet en stærk Position her i Landet. Der var for Alvor Tale om at skænke denne Minister hele Historien, Vallø og Vemmetofte Klostre, og hvad dertil hører, skænke ham dette til privat Brug. Det skete ikke, fordi den paagældende Mand saa saa ædrueligt paa Tingene, saa smukt, synes jeg, at han sagde til dem, der den Gang havde Magten og Afgørelsen: Jeg skønner ikke, hvorved jeg har gjort mig fortjent til en saa stor Gunst og Gave; han nægtede at modtage Gaven. Men sæt nu, at den paagældende paa det Tidspunkt havde været en Mand med stærke privatretlige Interesser, saa var Resultatet blevet, at det hele var overgaaet til hans Besiddelse, og saa var der dermed slaet en Streg over de oprindelig oprettede Fundatser for Stiftelsernes Virksomhed.